

Kraftige storme vælter ikke den naturnære skovdrift

Af skovrider Niels Peter Dalsgaard Jensen, Salten Langsø Skovadministration

Stærke hugstindgreb eller skærmstilling kort før en storm øger risikoen for stormfald.

Selvfor yngelse i borede huller giver et godt resultat. Selvsåningen er rigelig, og planterne udvikler et godt rodsystem. Selv rødgran får pælerod.

I september var en større gruppe ProSilva medlemmer draget på en tur på tværs af Jylland for at se på skaderne efter orkanen Bodil (december 2013). Eller rettere se, hvor Bodil ikke havde gjort så megen skade og i givet fald hvorfor ikke.

Klosterheden

Skovfoged Niels Pedersen fra Naturstyrelsen Vestjylland fortalte at 75% af det område der blev ramt af stormfald var blevet tyndet året før stormen. Ulfborg Plantage var netop hugget igennem med måldiameterhugst (dvs. hugst af træer med en bestemt diameter, som regel de største). Det havde ikke uventet medført svære skader, da stormen kom, som den gjorde.

De bevoksninger, som havde klar stormen bedst, var bevoksninger som på grund af stærk hugst eller tidligere stormskader havde udviklet en dyb krone og som enten var naturforynget eller underplantet.

Naturstyrelsen havde også et forsøg med en 20/20/60 model til rumlig stabilisering. 20% af bevoks-

Foto 1. Klosterheden, afd. 219,220, 24 ha rødgran fra 1916 med opknebnede kroner. Bodil fremkaldte 6 ha fladefald og 5 ha "skærmstilling". Bevoksningen var skovet foråret 2013 og var derfor sårbar for stormen i december 2013.

ningen er uden hugst, 20% med hård hugst og 60% med almindelig tynding. Skadesniveauet var ikke klart mindre i denne model end almindelig tynding over det hele. De urørte parceller stod ikke uventet uskadede.

Naturstyrelsen vil fortsætte omstillingen til den naturnære skovdrift uden de helt markante ændringer i metoden.

Løvbakke Dyrehave

Skoven hører under Herning kommune, og vi så en skærmstillet rødgran, som var underplantet med bøg i 1998. Den del af skærmstillingen, som var blevet eksponeret mod nordvest pga. en vejomlægning, var

væltet. Resten af bevoksningen stod rimelig intakt med dybe kroner og underetage af bøg.

Vi så et forsøg med at efterlade en del af stormfaldet til naturlig henfald for på den måde at beskytte en eventuel kommende selvfor yngelse imod bidskader fra dåvildtet. Det virkede umiddelbart som en dyr løsning på problemer med vildtskade.

Udfordringen er at finde balancen mellem dels det antal dåvildt som er nødvendigt for at hegningen kan fungere som dyrehave, dels mulighederne for at drive skoven naturnært, som er en del af kommunens naturpolitik og en sund og naturlig vildtbestand.

St. Hjøllund Plantage

Skovfoged Poul Arne Madsen viser selv overstanderne ud, og ofte fra oven (det vil sige de største træer). Han konkluderede, at skærmstilling kan lade sig gøre uden at medføre stormfald.

Dette kunne være hemmeligheden bag at skærmene i store træk var intakte på ejendommen. Det blev dog afvist - noget provokerende - med: "Der er ingen hemmelighed i udvisningen, men en kunst".

Faktum er dog, at en målsætning om at undgå en regelmæssig skærmstilling kan være meget svær at opnå hvis udvisningen skal foretages fra et førehus på en skovningsmaskine.

Hvis der opstod huller i selvfor yngelsen var erfaringen, at den eneste suppleringsstræart der virkelig lykkes er contortafyr. Eg i vækstrør så dog indtil videre også ud til at lykkes.

Den naturnære skovdrift fortsættes som hidtil i St. Hjøllund Plantage.

Højkol Skov

På Højkol Skov under SLS A/S genså deltagerne skærmstillingen af rødgran fra 1960 udført efter frøfaldet i 2012. Skærmen er nogenlunde intakt og kan uden problemer fungere som skærm.

Skærmen blev med undtagelse af en mindre del vist ud af skovfoged Jan Østergaard efter princippet om differentieret hugst. Det betyder at hvis man tager et stort træ, som enten har nået måldiameteren eller som skal væk pga. en skade eller dårlig vækst, så efterlades nærområdet omkring det udviste træ utyndet. Herved opnås en differentieret hugststyrke i bevoksningen, som er med til at stabilisere skærmen.

Der var en slående forskel på selvfor yngelse af rødgran i borede huller contra naturfor yngelse. Hulboret havde løst jorden så godt, at planterne fik en kraftig pælerod, mens naturfor yngede planter som selv skal kæmpe sig ned gennem den hårde jord får det kendte flade rodsystem. Se foto 4.

Udrensingsbehovet blev også drøftet. Der er ingen tvivl om, at der er større behov for udrensning i naturfor yngelser end i selvfor yngelser i borede huller. Måske er det slet ikke nødvendigt at udrense i de borede huller?

Naturfor yngelsen mellem hullerne dør enten i tørkeår, eller den

Foto 2. Klosterheden afd. 248, 7 ha rødgran fra 1916 med dybe kroner. Der var kun ganske lidt stormfald. Bevoksningen var skovet 2010, men har i de sidste 15 år jævnlige været ramt af mindre, spredt stormfald og typografangreb svarende til flere mindre hugstindgreb. Blev underplantet med bøg i 2007, og der blev sået bøg i 2011. Desuden naturfor yngelse af rødgran.

Foto 3. Højkol Skov afd. 47 f, rødgran fra 1939. Der er en fin selvfor yngelse i borede huller fra 2007. Mellem de borede huller findes enkelte naturfor yngede planter som har et fladt rodsystem i modsætning til pæleroden hos planterne i de borede huller.

kommer så meget bagefter, at den bliver overvokset. Grupperne med selvfor yngelse kommer derfor til at stå med en afstand svarende til afstanden mellem de borede huller. Om der sker en naturlig uddifferentiering af planterne i de borede huller, må de kommende år vise.

Konklusion

på problematikken naturnær skovdrift og stormfald:

- Skærmstillingsfasen i den naturnære skovdrift medfører en ustabilitet af kortere eller længere varighed alt efter hugstmetodikken. Det tyder på, at en udvisning rettet imod at

skabe en jævn fordeling af træerne i skærmen er mere sårbar end en skærm udvist enten fra oven eller differentieret.

- Tidsrummet efter seneste tynning er en velkendt kritisk faktor. Nyligt tyndede bevoksninger er altid udsatte. Derfor bør man overveje at opdele større bevoksninger i mindre enheder – henholdsvis tyndet og utyndet ved det enkelte indgreb.

- Hvis man er heldig at få skabt dybe kroner på skærmtræerne virker skærmstillingerne stabile.

- Etablering af næste generation ved selvfor yngelse i borede huller kan være med til at sikre en dybere rodudvikling og dermed en større teoretisk stabilitet.

- Hvis man er uheldig at ligge i orkanens øje kan valg af skovdyrkningsmetode være ret ligegyldig.

- Den geografiske placering af skoven i forhold til orkanens vindretning og afstanden til stedet, hvor orkanen går i land har oplagt betydning for stormfaldsrisikoen.

Så den mest nærliggende konklusion er: Hvis man hele tiden planlægger efter at undlade hugst året før den næste orkan er bevoksningerne mindre sårbare !

For yderligere læsning om opbygning af stabile skærme, enkelttræstabilitet m.v. se J. Bo Larsen, DST 2005 og Carl Christian Nørgård (Skoven 3/14 og 5/14 samt DST /).

Foto 4. To forskellige rodtyper på rødgran. Til venstre en selvfor yngnet plante i et borede hul som får en pælerod og en sikker etablering. Til højre en naturfor yngnet plante med et fladt overfladisk rodsystem som er sårbart for tørke.

Program for 2015

Vi vil tage tråden op fra 2014 med stormfald. Et seminar belyser klimaforandringerne påvirkning af skovene (træartsvalg, opbygning osv.) og skovenes mulighed for at være med til at mindske CO₂ indholdet i atmosfæren.

Hvad er bedst: at øge CO₂ lagerets størrelse i skovene ved at undlade hugst eller at drive skovene bæredygtigt som i Danmark med en hugst som oftest under tilvæksten og dermed løbende sikre et stort CO₂ optag ?

Vi skal selvfølgelig også en tur til Tyskland – nok i maj måned.

Der vil blive en ekskursion i løbet af foråret på Sjælland med emnet selvfor yngelse i løvtræ.

Den 4/9 afholdes der ekskursion i Hem skov og i Lounkær med emnerne udrensning i naturfor yngelse i nåletræ med hovedvægt på lærk og selvfor yngelse i bøg m.fl. træarter.

Barkbiller bekæmpes

Med myrebiller

Det russiske skovforskningsinstitut vil udvikle metoder til biologisk bekæmpelse af barkbiller. De vil opformere myrebiller *Thanasimus formicarius* som er et rovinsekt der lever af barkbiller og også er almindelig i Danmark.

De voksne myrebiller ses ofte på stammer, stød og træstakke af nåletræ i maj-juni. De leder efter barkbiller og tiltrækkes af duften af frisk træ. Myrebillerne er temmelig store – 7-10 mm – og kan æde op til 10 barkbiller om dagen. De har rød

for- og mellemkrop og to gule tværstriber på bagkroppen.

Larven er hvid og 10-15 mm lang. Den lever i og under barken i juli-september, og den lever af både voksne og larver af barkbillen.

Det er ikke muligt at bekæmpe barkbillerne ved hjælp af myrebiller, men de russiske forskere håber at de kan forhindre masseopformering. Biologisk bekæmpelse er især af interesse i området omkring Moskva hvor kemiske bekæmpelsesmidler er forbudt.

Kilde: *Skogsbruket 11-14*

JJ Skovservice

v/Jens Johansen

Vadet 2 . DK 4660 St. Heddinge
tlf. +45 56 50 32 02 . fax +45 56 50 32 03
mobil +45 20 45 82 02

Alle skoventreprenøropgaver udføres

Besøg os på www.jjskovservice.dk